

ہر کہ چوب کلیم و حسد وارو
 علم بر عنقا حاصل حسد وارو
 کہ نہ یک پاسے ورسقرو وارو
 قدرت اعجاز لاتذرو وارو
 آنکہ توفیق راہب وارو
 دشمنان را لکہ سپرو وارو
 بر جہان خیر و شر گذرو وارو
 کہ شب انس و جان عمر وارو
 بتو وارو اگر خطرو وارو

چون کلیم و سیح کے باشد
 خصم چند ان ہوس پزو کہ ترا
 با خلافت تو دست کیست یکے
 نوح پنبیبر سے کہ براعدا
 شکر این در جہان کیا رود
 کاب در جوی تست چرخ چو پل
 تاز تکرار و در چنبر چرخ
 روز عمر تو باد کز پلے تست
 بر کران بادی از خطر کہ جہان

چون گل از خندہ لب بند کہ خصم
 دلغ چون لالہ بر جبگر وارو

فرمان وہ آن شہر یار باشد
 در سحر کہ سلطان شکار باشد
 در مرتبہ گردون عیار باشد
 از تابش خورشید عیار باشد
 زور فرزع انتظار باشد
 دین در طرب افتخار باشد
 عاشاپد عم وار باشد
 کے گوہر آن شاہوار باشد

تاملک جہان راہ اربا باشد
 سلطان سلاطین کہ باز چہر ش
 آن خسرو خسرو نشان کہ تختش
 آن سایہ بزوان کہ تاج اورا
 آن شاہ کہ در کان ز عشق نامش
 در خطبہ چو تمبید او بر آید
 تختے کہ نہ فرمان او منہ ازو
 تاجے کہ نہ انعام او فرستد

نتیجہ جہاد و شش نمود کار سے
 گرد می کہ بر انگیخت موکب او
 نعلی که بیگت در مرکب او
 در مجرفه فراسش محابش را
 آرمی عرق ابر نو بسار سے
 لیکن جو بیاز از خربش آرمی
 شاہاز پے آنکہ شاعران را
 گفتم کہ حدیث عسراق گویم
 چون سلاک معانی نظام داوم
 الہام الہی چه گفت گفتا
 چون سابعہ مار آمد سج گوید
 خسرو بسرتا زیا نہ بخشد
 اسی سایہ آن بادشاہ کذالتش
 روزی کہ ز آشوب صفت ہیجا
 از زلزله حملہ سواران
 وز نوک سخنان غضاب گشت
 یک پاسے علم بر سپہر حید
 چون رایت منصور تو بجنب
 میدان سپہرا ز غریبوا خبم

از حجبت ذوالنجم بار باشد
 بر عارض عذرا عذار باشد
 بر گوش فلک گوشوار باشد
 مکنون جبال و بحار باشد
 در کام صدون خوشگوار باشد
 در دیدہ خورشید خار باشد
 این واقعہ گفتن شوار باشد
 در خود ہمہ بیتے سے چار باشد
 تا زمان سخنم آبدار باشد
 آرزو کہ خرد، سچ یار باشد
 با ذکر عرقش چه کار باشد
 چون ملک عراق ارہزار باشد
 آناوز ہر عیب و عار باشد
 صحرایے فلک پر غبار باشد
 اوتاد زمین بیقرار باشد
 اطراف ہوا لالہ زار باشد
 باران کمان بے بخار باشد
 آن فتنہ کہ در کار زار باشد
 پرو تو کہ زینہ سار باشد

پروین ز حساب شرار باشد
 بر منهن زمان سایه بار باشد
 در عالم نصرت بهار باشد
 و دوست علی ذوالفقار باشد
 گرستم و اسفندیار باشد
 کا اعلام ترار بگذار باشد
 دشته که پر از جو یار باشد
 کش فتح و ظفر پودتار باشد
 آنرا که مدد کردگار باشد
 فرزند جهان در کنار باشد
 خود ملک چنین پایدار باشد
 چون عمر ابدی کنار باشد
 از جید و پدر یار باشد
 در دولت و دین گیر دار باشد
 تقدیر حجاب بار باشد
 از گوهر او ستار باشد
 پرورده پروردگار باشد
 کشت ملک بجان خویشار باشد
 بر باد سلیمان سوار باشد

چون شکست آتش سنانست
 چون سایه رحمت کشیده گردد
 چون لاله تیغ شکفته گردد
 و دوست تو گوئی که خجرتو
 خون و رجز پر دلان بجوشد
 تا چشم زنی بر چشم بسته
 از چشمه شرابان خصم بیند
 جز رایت تو کسوتی ندارد
 الحق ظفر و فتح کم نیاید
 تا واپس تقدیر آسمان را
 بلکه چو جهان پایدار بیند
 باقی بدوامی که استداوشش
 روشن بوزیر کسی که مملکت را
 آنصاحب عادل که کار عدلش
 آنقدر که در بارگاه جاہش
 آن ظاهر طاہر نسب که پاک
 ظاهر بود آن که نشووشش
 صد سال کا صاحب تو آنست
 تدبیر تو چون کار ملک سازد

<p> بروش مسیما غبار باشد چونانکه بدست چنار باشد چونانکه دل اندرانار باشد نفس تو چنان بر دبار باشد رای تو چنان هوشیار باشد نزد تو چو روز آشکار باشد تا عدل ترا یار غار باشد تا قصر ترا پرده دار باشد گریه باره چرخش حصار باشد گر چون که قافش وقار باشد تا روسوی آن دیار باشد چون مورچه کاندز قطار باشد در ساکن آن مور و مار باشد و فدای ز صغار و کهار باشد کان چشمه ازین مرغزار باشد چونانکه بران اعتبار باشد در ملکت قست ز بار باشد مسمار قضا استوار باشد پهلوی مصلح نزار باشد </p>	<p> تکلیف تو چون حکم شرع زاید بادست بدست ستم ز عدالت غنست دل نشسته از شکوہیت هفت ز پنی جرم کس فرستد حزمیت بسرو هم راز و اند رازی که قضا رنگ او نه بیند گردون نپذیرد غبار نقصان خورشید گیسوف فغانه بیند ملکی که در وعزم منبط کرده در حال برادر کنه با جنبه دهنیز سر پرده رفیعش جنبان شده بینی لبوس آن در گریه بار آن وحش طیر باشند زان پس همه وقتی بار گاهت وانی چو سخن در عراق مشنود هر نیک و بدی کان سپهر زاید تقدیر چنان کن که روی عزمت غم تو قضا نیست مبرم آری بی پشتی غم تو در ممالک </p>
---	---

<p>بیشا نینہ اضطراب باشد درینے گردون مهار باشد یزدان بومسحق گذار باشد از با و اجل خاکسار باشد گردت عمرش دوبار باشد کانزانه همانا یسار باشد پیوسته چو باغ و بهار باشد بر دست عطار و نگار باشد هر سال جوان تر ز پار باشد مروی که چنین کامگار باشد کش چرخ برین بر جوار باشد از غیرت او و لغتگار باشد صاحب سخن روزگار باشد نیکی و بدی در شمار باشد چونانکه بدان اعتبار باشد الا که ترا خست پیار باشد</p>	<p>هر چه آن تو کنی در امور دولت کاخک که مرادت عنان بتابد و انجا که قضا ما تو عهد بندد هر چند چنان حوت ترا که خصمت بیشا پیش از بر غصه خوردن صدرا بجهان در زمین طبعم کز میوه تلقین لفظ و سخن چون کلک تفکر بدست گیرد وز دولت تو همچو دولت تو صاحب سخن روزگارم آرسے کاند کف خاک بارگاسے در مع وزیر می که خان آصف عمری سخن عذب بختہ راند تا زیر سپهر کیو و کسوت هر نیک و بدی کز سپهر زاید اسکان نزولش مباد بر کس</p>
---	--

جسز بر تو مدار جهان مبادا
تا ملک جهان را مدار باشد

خیزدیکه هنگام صبح و گراشد
شب رفت و از مشرق علم صبح بر آمد

نزویک خروس از پی بیداری مشتاق
 خورشید می اندر افق جام نکوتر
 از می حشری به که در آریم مجلس
 آغاز نهد ان پی می بخبری را
 بر دل نفس آمده گیتی بسرا برید
 بر بوک و مگر عمر گرامی بگذارد
 ایساقی نه روی در اندازد او
 بر من بشکن پیش که من تو به شکستم
 از دست که گستر دستور شهنشاه
 دستور جلال الوزرا که وزیر است
 صدری که تر و خشک جهان باقی و ساق
 هرگز چو فلک راه سعادت نکند کم
 جز بر در او قسمت زوزمی نکند سخت
 بی نعمت ابوخی بقا خشک لب افتاد
 از بهت او شکل جهان بکشیدند
 ای شاه جهانی که ز عدل تو جهان را
 عدل تو پادشاهیست که چون سایه بگستر و
 نام تو بسی تربیت نام عمر کرد
 سرمایه دریا نه بازوی دولت بود

و بیست که پیغام نسیم سحر آمد
 چون لشکر خورشید با فاق بر آمد
 ز اندیشه چو بر خواب خامی حشر آمد
 که ز ما در گیتی همه کس بخیر آمد
 گیرید که گیتی همه یک بسرا آمد
 خود محنت ما جمله ز بوک و مگر آمد
 زان تی که ز زش ما دور و لوش بد آمد
 زان دست که صد قلزم از ان یک شمر آمد
 دست نه محیطی که نوازش گهر آمد
 آن شاخ که در باغ جلالت بر آمد
 برگشته خوان نعمش ما حاضر آمد
 آنرا که فلک سوی درش راه بر آمد
 آری چکند چون در رزق بشر آمد
 با بهت او شاخ سمن بارور آمد
 در نسبت او کل جهان مختصر آمد
 در وصف نهاد که چه کجی بسرا آمد
 خاصیت خورشید در ان بخیل آمد
 ز ان روی که عدل تو چو عدل عمر آمد
 ز ان روی و فنیش ز کران پر حذر آمد

کان در نظر رایی تو اندر ز حقیر سے
 بیدست تو کس ایام آدمی نرسد دست
 در شان نیاز آیت احسان ایادیت
 بجز تو قدیم است چنان کز ره تقدیر
 غم تو چو غم نیست که بی منت بدیر
 عالم که ز نه پرده بخلیت کلمه کرد
 گردون که بی وهم مهندس سپردش
 اول قدم قدر تو بود آنکه چو پروشت
 آصف که ز سیر قلش تیغ سکون یافت
 اوصاف تو در نسبت آوازه ایشان
 در امر تو امکان تو غیر نه نهفتند
 در کین تو امید سلامت نهادند
 دشمن که کین تو از بیم تو بر بست
 از آتش باس تو مگرد و ندیدست
 باس تو شهابیت که در کام شیاطین
 خصم تو چو پروانه شود صاعقه را
 تو ساکنی و خصم تو جنیان و چنین به
 غنقا که ز نازک منشش جامی نگه داشت
 در هرزه روی سر و فرو کرد بهر جا

کان چیست که آن ای ترا در نظر آمد
 بوسیدن دست تو از ان معتبر آمد
 چون پیران یوسف و چشم پدر آمد
 نزد همه در کوبه خواب و خور آمد
 در هر چه بکوشید نصیبت ظفر آمد
 ترک کله و تیر ترا آستر آمد
 اندیشه تدبیر ترا سپهر آمد
 عالم همه زیر آمد و قدرت ز بر آمد
 حاتم که ز دست کرمش کان بسر آمد
 وصف نفس عیسی و آواز خرام آمد
 گوئی که مثالی ز قضاوت در آمد
 گوئی که نشانی ز سیر و سقر آمد
 فی رازی حمسه مصر که آمد
 کز ساده دلش آرزو شور و شرم آمد
 باقر قتش آتش چو شراب که آمد
 کور از فلک دود و ز اختر شر آمد
 زیرا که سکون علیه کل سیر آمد
 هرگز طرف دانشش از عار ترا آمد
 یکسال زغن ماده و یکسال ترا آمد

<p>اسی ملک ستانی کہ زور گاہ تو پر تخت من بندہ کزین پیش ز روز خم درشتی و در مدت وہ سال کہ امین گوشہ و سکنہ ہر نور نطاسے کہ در آمد زور من گردون حکیم داو کہ احسان بن زول کرد صد را تو خداوند قدیمی نہ مرا بس اقران مرا ز رطیح بیش تو داد از خدمت فرخندہ تو باز نگشتند انعام تو بر اہل ہنر گر چہ بجد سیت نطسے کہ بر احوال من آمد ہمہ وقتے جانم کہ در نقش ہو ای تو گرفتہ ست اقبال ز توفیق تو نقشے نمود کش از تو نگر نیو کہ تو در قالب عالم بناور مثل آرند کہ اندر سفر عمر یکدم ز جان جان تو جز شاہ و مباد</p>	<p>ہر مرغ کہ در عرصہ سسے بلکے سپر آمد گردون کہ نہ احوال من اورا سپر آمد در قبۃ اسلام مرا مستقر آمد از جود تو آمد نہ ز جا سے دگر آمد احسان تو آن بود کہ آن بیگبر آمد آنرا کہ نہ برای من اورا ثمر آمد زان در تو سخن شان ہمہ چون آب زراہ ہرگز کہ ز تشریف تو شان بر اثر آمد کو شکر تو کام ہمہ شان چون شکر آمد از فضل تو آمد نہ ز فضل و ہنر آمد پائیدہ ترا ز نقش حجر بر حسب آمد ہر لحظہ کہ بر غرقہ سمع و نظر آمد جانی و یقین ست کہ جان ناگزیر آمد جان مرکب دوم زاد و جان رہگذر آمد کز مکنظرت برگ چنین صد سفر آمد</p>
---	---

مقصود جهان کام تو با واکہ بر آید

ز انکہ از تو بر آمد ہمہ کاسے کہ بر آمد

ہمیشہ روز تو چون روز عید میون با

ہزار سال طوان سوو گردون با و

خدا یگانا سال نوت ہالیون با و

بگرو جان سعادت کہ کعبہ فلک ست

چنانکه رای تو بر اسن عدل مفتون است
 جهان عمارت و نسکین بر عدل تو است
 چو بارگاه ترا پیشود ورق ز جروف
 نهال نخی کز باغ دولتت ببرند
 اساس ملکی کز بهر خدمتت نهند
 اگر نه لاف سخا از دولت زندوریا
 ورا ز مراد تو پیے باز پس نهد گویون
 ز نام تو دهن سکه گریه بند و چرخ
 ز ذکر تو ورق خطبه گریشوید و هر
 قدر چو دفتر توجیه رزقها شکست
 بروز عمر که سوز المزاج نصرت را
 چو ابر حیرت تو سیل غلغله بر انگیزد
 بران که نیست ز فوج تو فوج عاثره
 اگر قضا رخ گریه وین ز فتنه ز روکت
 و گر قدر شب فکرت بروز و بر برود
 همیشه تا بهمان در کمی و افزونیست
 ز کردگار به طاعتی که قصد کنی
 ز روزگار بهر سستی که روی نهی
 خدایگانا از غایت سمو و علو

زمانه بر تو و بر دولت تو مفتون باد
 همیشه هم تو ستمور باد و مسکون باد
 دران ورق العن قد خسران نون باد
 چو شاخ خشک ز امکان نشو بیرون باد
 ز فعل اسپ حوادث خراب با مون باد
 بجای درو گد در دل صدق خون باد
 باضطرار چو گردون مار کشترون باد
 وجوه ساز معاون قرین قارون باد
 سلام همه بتکبر صورت مقرون باد
 محرران فلک را کف تو قانون باد
 ز خون خصم تو مطبوع باد و همچون باد
 از و کمینه بجائی فرات و همچون باد
 زمان زمان ز کمین قضا شمشیر باد
 ترا چه عجز ترا روی بخت گلگون باد
 ازان چه باک ترا روز و شب همایون باد
 عدوی ملک تو کم باد و ملک افزون باد
 هزار اجرت و هزار غیب مکنون باد
 هزار خدمت و هر خدمتی و گر گون باد
 ای ندانم گفتن که دولتت چون باد

دعای بنده زهر تو مستجاب بود | کور و بازش سخن همچو دگر کنون باو

بدان دلیل که هر دم سپهری گوید
هم این زمان هم این ساعت هم اکنون باو

خسرو بخت همنشین تو باد
خواجہ اختران غلام تو گشت
خاتم و خجسته قضا و قدر
آسمان و محبزه و خورشید
چون قضا و یک حادثات نزد
چون قدر نقش کائنات کند
در برابری رویت ایزد
روفق ملک و استقامت دین
از حوادث گریز گاه جهان
ابربابان فتح و سیل ظفر
سپهر خنک سپهر پیوسته
آفتاب لے کہ خازن کائنات
مشکلے کان کلیم حائل نکند
مجنزی کان سیح لے نبرد
در وقت طاع گره کشا سے امور
ہنا کس از آفرین سخن گوید

مشتری در قرآن قرین تو باد
عرصہ آسمان زمین تو باد
در یار تو و یمن تو باد
تحت و تیغ تو و نگین تو باد
ناظرش حرم پیش بین تو باد
دقترش صفیہ یقین تو باد
برترین محبت حبیب تو باد
دایم از قوت مستمین تو باد
حصن اندیشہ حصین تو باد
از کسان تو و کسین تو باد
نوبتے دار زہر زین تو باد
نائب خازن امین تو باد
خسره دست و آستین تو باد
راہ تحصیل آن رہین تو باد
را سے راہیت کش رزین تو باد
سخن حلق آفرین تو باد

۱۱۳

<p>ہر دو موقوف مہر و کین تو باد جملہ بروفق بان و ہین تو باد از شہور تو و سنین تو باد</p>	<p>سو و نحس مدبران فلک چرخ را در مقام کون فساد مدت لیے نہایت ابد سے</p>
<p>ہمہ وقتے خدا سے عزوجل حافظ و ناصر و حسین تو باد</p>	
<p>نماند در صدت مکیات گوہر جوہ شریک گشت ہمہ نوش شہ و شکر جوہ بہ نسبت آب فتوت بگرد آذر جوہ نماند بہت و بیشی می ماند و خیر جوہ جہان بکام نشد بکیزمان سخن جوہ بریدہ گشت بشیر نمکے سر جوہ نیرسد بد ماغم بخار عنبر جوہ بطبع نیست درین عمد ملک سخن جوہ مگر نماند بمرج شرف کبوتر جوہ گراقتاب ہنر رفت و رود و پیکر جوہ کہ در جہان کرم کس نذیر منظر جوہ درون پر وہ شود آفتاب غاور جوہ سپہر ملک نگر و بگرد محور جوہ بشکل عربہ بر من کشید خنجر جوہ</p>	<p>خراب کرد بیکبار نخل کشور جوہ و بال گشت ہرہ فضل و علم در دست و مال برفت باد و موت بکشت خاک و فنا نجفت فتنہ و بچیت خفت شخص ہنر فلک بہر نشد بکیزمان مطیع خرد دریدہ گشت بز و پرنیا کسے دل بطلت نید بہر شام نسیم سنبل عدل بصدق نیست درین عمد سخت زار جان ہلال گشت عقاب اہل زر گرسنگے چرا فروغ نیابد ہوا سے سال امید وجود جوہ عدم گشت و نیست چہج شکے کنونکہ صبح خاست بشرق نخل و پید سہیل عدل نقاب بگرد قطب شرف ورین ہوس کہ خرامان نگار من سید</p>

لبش نبوش باگینده لطف هانح لطف
 بنجتم گفت که چندین بسم لبی اویان
 اسید جو و میر و جهان کنونک کشاو
 بعون هست سلطان عمر و شاه جهان
 خدایگان سلاطین ستوده عزالدین
 جهان کشای ولی نمسته که هست او
 طری بمکرمت جو و اوست سوس ملک
 بقسم حکمت او حاصل ست مشکل علم
 زلفه در و دل افیش نخت و ذات کرم
 برین دولت او گشت چرخ خادم ملک
 زهی بعزم و قمر است کمال ثبت و جا
 تویی بطالع میمون همیشه نایب ملک
 با چشم تو فرخنده با و طالع عدل
 ز عکس تیغ تو نماید یافت باز و نخت
 غلام ملک تو بر سر نهاد تاج شرف
 ندید مثل تو نهنگام عقل چشم خرد
 بسیار میدترار و زگار بر سر نخت
 صفات وح تو در اجزای مصحف مجد
 ز بول گرز تو لاغر شده است فریب نخل

تو در اجزای مصحف مجد
 ز بول گرز تو لاغر شده است فریب نخل
 کمال ملط و دوهیم و تاج و منفخر جو
 همیشه هست ز انعام روح پرور جو
 قومی بتقویت کلک اوست لشکر جو
 بوهم هست او ظاهر است مضمع جو
 سرشته در کف کافیش طبع جوهر جو
 بعون هست او هست و در چاکر جو
 خنی بعزم و سلیست جمال و زنیور جو
 تویی بامی همایون مدام در خور جو
 با حرام تو خوشننده با و اختر جو
 بنوک کلک تو توقع یافت محضر جو
 عروس نخت تو بر روی لبست مخر جو
 تراوشبه تو نهنگام لطف ماور جو
 پرورید ترا افق نار در بر جو
 مثال نعت تو در انتهای دفتر جو
 ز اسن تیغ تو فریب شده است لاغر جو

رخش بشک نگاریده صنع و اور جو
 لگوی مرثیه جو در برابر جو
 فلک بطالع فرخنده بر جهان در جو
 شجاع دولت و سالار ملک و صفدر جو
 کمال ملط و دوهیم و تاج و منفخر جو
 همیشه هست ز انعام روح پرور جو
 قومی بتقویت کلک اوست لشکر جو
 بوهم هست او ظاهر است مضمع جو
 سرشته در کف کافیش طبع جوهر جو
 بعون هست او هست و در چاکر جو
 خنی بعزم و سلیست جمال و زنیور جو
 تویی بامی همایون مدام در خور جو
 با حرام تو خوشننده با و اختر جو
 بنوک کلک تو توقع یافت محضر جو
 عروس نخت تو بر روی لبست مخر جو
 تراوشبه تو نهنگام لطف ماور جو
 پرورید ترا افق نار در بر جو
 مثال نعت تو در انتهای دفتر جو
 ز اسن تیغ تو فریب شده است لاغر جو

مثال نعت تو در انتهای دفتر جو
 ز اسن تیغ تو فریب شده است لاغر جو

شده است نام تو مجموعه وجود کرم	بدین صفات شدی در زمان سرور وجود
--------------------------------	---------------------------------

که هر که نام خداوند بر زبان راند
 و لم بدست نیاز از دماغ بستاند
 یکی ز جمله هر دو گروه بتواند
 ز دل بر آرد و بر جا جانش بنشانند
 بنشینق اجل خاک هم خریدارند
 برات عمر بتوقیع او سپهر راند
 خردوران بخرم همی مندر و ماند
 که روزگار مرابنده تو میخوانند
 طرایف نغمه را همه سپهر اند
 ز جوشی قدرت ادراک عفتل بجهانند ۱۱۰
 عنان مدحت من هیچ برنگردانند ۱۱۱
 قضا بزور تمام ز زمین کمنب بمانند
 که هر که بود از مردانش گروانند
 نه در صد و بزرگان طمع بر بنجانند
 که این که دوات جز استیقت نمانند
 بکار دولت اکف الکفات میمانند
 تواند از همه آب حیات بارانند

خدا می جل جلاله ز من خستین دانند
 چو از دریچه گوش اندر آید هم بدماغ
 حواس ظاهر و باطن که میمان دلند
 که پیش خدمت او از دو پای می شینند
 نه بی بنای معیذت که روزگار از تو
 مگر هوای تو اصل حیات شد که قضا
 خصایصی که هوای تراست در قتال
 بخوابیم سایند نخت و موجب این
 کجا بماند کما قتال تو بدست قبول
 چو مدحت تو بر انگیزد اسپ فکرت من ۱۱۰
 چو پای من بود اندر رکاب خدمت تو
 بنمیت تو که گرد مصاف گاه اجل
 مرادگر نهی نیست با نیچه خاصیت است ۱۱۱
 نه در مناصب اقران حسد بیازار و
 خرد چو چکان هنر دید خاطرم بر رسید
 چون نام دولت اکف الکفات بروم گفت
 تویی که ابر ز تاثیر فتح باب گفت

ز من خستین

۱۱۰

۱۱۱

۱۱۲

بسیم نام نکو سنجری ز بیان کنی
 عنان با بلیق ایام ده که رالیض او
 غبار موکب میبونت از بسیط زمین
 ز سحر تکیه او گرنه فسخ عزم کند
 تو تا به بر تلکے شکوه تدبیرت
 جهان با بد فاروی عمد میشود
 زمانه ممره تشویش باز چید چو دید
 تو در زمانه لبی از زمانه اقرولے
 همیشه تاکه ز تاثیر سپرخ و گریه ابر

سازگار خاندان میکند

برین بمان که ز مردم بهین همه ماند
 سنا و تقیت که در موکب تو میراند
 سو محیط فلک چون عنان به پیمان
 سپهر گوشه بسند ز ماه بفتا ند
 ز بام گیتی لغت سیر به هم میراند
 فلک بدست ظفر حید ملک میثا ند
 گرفته با تو همی تازد و همی میراند
 اگر زمانه نداند خدا سے میداند
 و بان غنچه گل را صبا بخت داند

سازگار خاندان میکند

لب نشاط تو از خنده پیچ بسته سباد
 که خصم را بسز خنده تو گریا ند

در دین جو اعتصام بحبل متین کنند
 دین پروری که داغ ستورش مقربان
 ارواح اینیا بمقام سفاخرت
 از شرم رای او رخ خورشید خومی کند
 اطراف مدحش بزبان صدا چو دیده
 خورشید گشت چاکر اش ازین سبب
 نقدیت نکستاش که در او عیار روح
 امی تلج با کسی که مدار شریعت است

صفت آنرا

آن به که مطلع سخن از رکن دین کنند
 از بهر کسب مرثیه نقش نگین کنند
 بر دست و کلک رانی او آفرین کنند
 هر که که بر سپهر حدیث زمین کنند
 هر شب مذکرش شهر و وسین کنند
 هر یا مادش ابلق ایام زمین کنند
 در گنج خاندانها خورشید او فین کنند
 هر شرع از طریق نهادن کسین کنند

صفت آنرا

<p>کانهیات با محنت و مطرب قرین کنند چون نسبت بنی مت شیر عریین کنند زان التفاتها که بصوت حزین کنند کازادگان نجره ترا پوستین کنند تا با من این مکا ^{نوعی ۱۲} جت از راه کین کنند از برگ اطلس و زکینا انگبین کنند</p>	<p>صاحبقران شرح بجائی توان شدن مجلس بدوش گریه شعاران چراشوی یک التفات اوز تو که منقطع شود سنگر مشوا ز اینکدورین پوست نشوی ای نایب محتجب برسل رواندار چندان بقات باد که تاثیر صانع لطف</p>
---	--

شرح از تو سرخ رو چو گل نازه روی تا
تشبیه چهر با بگل و یاسمین کینت

<p>عب نور روز بر تو میمون باد ز بده شکله سامی کرده ون باد بارکاب و عنانست مقرون باد فستنه بر خواب اسن مفتون باد لطف تدبیر بات همچون باد طور سینا و تین ز میون باد حصن سکان ریح مسکون باد موج فوجت چو موج همچون باد مدد سگ و کوه و بامون باد معتکف بر در شمشیر خون باد از مراعات نشو بیرون باد</p>	<p>صاحب جانشن تو همسایون باد طالع اختصار سعودت صولت و سرعت زمین و زمان وزر و ایاسی ظل راییت تو دفع سوره المزاج و دولت را خار و خاشاک منزلت ز شرف از ترا که غمبار موکب تو وزیر غوطه حوادث را کرد جیش که متصل بدوست روز خصمت که منفصل مقبست تن که بیدار غ طاعتت ز اید</p>
---	---

<p>قسم میراث خواریت ارون باد گوهرش در دل صدق خون باد الف قد خسر وان نون باد همچو گردون بارکش دون باد الف استقامتش نون باد نیشکر آبش آب افیون باد آسمان راکت تو تانون باد حل و علت زمانه موزون باد تابشش یربید گلگون باد و هر در استقامتش کنون باد کمی دشمنی و زرافسزون باد عز و عمرت همیشه مخزون باد از ایادیت غیر مسنون باد خاک در چشم در مکنون باد قصبش پاسے مزد اکسون باد تا بگوید که دشمنیست چون باد</p>	<p>در تا ب</p>	<p>زر که همی سرخازنت روید گرنه لاف از دولت زندوریا بر جواسش لوح بارگمت ورنه برام تو رود دوران دست سرور دعاے تو کند در کمر جز بنجد منتت بند وقت توجیه رزق آدمیان جاودان از ترا زوے عدلت در مصافقضا بخون عدوت در کبیر عدم گرت خصم است در جهان تا کمی و افزونیست بضمآن خرنینه وار ابد اجراء عمل صالح بنده و ز قبول تو پیش آب سخن و روشن شود به تشریف صاحبانده را اجازت ده</p>
	<p>خار و چشم و کلک و ر تا سخن تیر و ریش و کیر و کون باد</p>	
<p>گل کیست ترا سلم باد</p>		<p>صاحب عیب بر تو خشم باد</p>

۱۱۹

از تو آباد و سلم و بران گشت
 حزم و عزمت چو بر جوان سوال
 خاست چرخ بسز بدر گه تو
 خطب تعظیم یافت از نامت
 از بلند می سرای و شد ترا
 و ز نثر ندی چشم بد خواست
 و ایم از فتح باب ابر کفت
 و در همین لوح نامه آصف
 خواستم گفت ملک هفت زینت
 آسمان گفت اگر منم چو کینیش
 آنچه در ملک جسم نبود ترا
 مویک روزا اگر نه هسته رود
 دست سگبانت چون قلاوه
 چرخ اگر بارگاه تو نبود
 زهره خنیا گریه اگر نکند
 فتنه پیش زبان حنا مده تو
 پس بشکر تو تا زبان سنان
 گرد جیش تو در دماغ طف
 جنس خصم تو باز و ال خلاص
 بنده کاخانه ۱۲

سیدان
 در بی ح تو زبان شایسته

تو آباد عدل محکم باد
 بر قضاوت در مقدم باد
 چون تیمم بسا مسلیم باد
 همچنین سال و مه معظم باد
 ایام انلاک سقفت طارم باد
 اشمب روزگار او سب باد
 خشک سال نیاز را کم باد
 در یار تو خاتم جسم باد
 همه زیر نگین خاستم باد
 اندران رقصه نام من جسم باد
 همه زیر نگین سلم باد
 اشمب روزگار او جسم باد
 شیر گردون سگ معلوم باد
 تا قیامت شکسته طارم باد
 تا ابد سور زهره نامم باد
 چون زبانها که سوسن اکیم باد
 شاه راه حروف مجسم باد
 چون دم آستین مریم باد
 چون نهانخانه جنسم باد

محل ۱۲

ای آینه ۱۲
 تیار باقیم ۱۲
 محل ۱۲

چتر سیمون همیشگی عالیت
 بر رخ کز تو عال عصیانست
 در میان جز بنجد منت بسند و
 تا کم و بیش در شمس آرایه
 قهرمان تو موسوس دست است
 همه سے تو چون مترا ان خود
 همه عون تو چون عنایت حق
 بند از مکرمات و انس تو
 قضیبش بر سر از تو زرین است
 از همه فعلها سے باطل دور
 در خلایق و رضای تو همه سال
 رحمت از جنس میخیزد موسی
 دست سرور دعا کے تو نکلند
 بدت بازماند هم اسم آواز
 ولت ای صد هزار دل بتوشاد
 جانن ای صد هزار جانن فدا
 حاسد را چو پاسے در گل ماند
 جنبش فتح و آرمیدن ملک
 عدل تو شب چو روز روشن کرد

سایه دار سپهر اعظم باد
 همه کارش چو زلف در هم باد
 نیشگر در مزاج او کسم باد
 دولت بیشتر و شمنت کم باد
 تر جان تو عیسوسے دم باد
 در مراعات فطرت عالم باد
 در مہمات نسل آدم باد
 همچنین سال و مہ مکرم باد
 اظہارش در برابر تو معلوم باد
 با همه رایہات حق ختم باد
 سعد و نحس زمانہ مدغم باد
 مرکب از نوع خوش رستم باد
 قاتلش چون نبفشہ پر خم باد
 راست چو نانک زیر با ہم باد
 تا دلی در برست بنیم باد
 تا دمی در تن است خرم باد
 از غم و رنج دست بردم باد
 همه در جنبش تو مدغم باد
 روز تو بچو عیب خرم باد

چتر سیمون

تصاویر انوری

تصاویر انوری

تصاویر انوری

چرم بر جاس ناوک غم باد	چرم بر جیس اگر غم دهدت
	گرد غم سمند تو ما دام در دو چشم عدو تو هم باد
<p>لنظم تحفه داون کون مکان رسید هم کام من بعد سپرد جوان رسید بدرید آسمانه و بر آسمان رسید شادی بزاد و منفعت او بجان رسید مقهور باو یه بهوائے جان رسید گل تازگی گرفت چو در بوستان رسید از فراد اثر بزمین و زمان رسید از چهره سخا و سخن کاروان رسید دولت رسد چو نوبت لطف جهان رسید صاحب نظر بدر که صاحبقران رسید از جاه او منفعت جاودان رسید از رامی او برویت نوشیروان رسید در عهد او بنجامه عنبر نشان رسید منشور نجت او با بد آن زمان رسید حالی بسایه علم کاویان رسید میبودش این گمان که بد دور توان رسید</p>	<p>طبعم ببرد کردن در یاد کان رسید هم دهم من بقصد خرد و بزرگ یافت این دو و عود شکر که جانست بمرش انده ببرد و مفسدت او ز دل گذشت رنجور باو یه نفضای ارم گر سخت بلبل نصیح گشت چو بومی بهار یافت پرواز کرد باز بهوائے ثنا و مدح محبوب شد جهان که در اقلیم رالمش محنت رسد چو بدت عنف از زمانه رفت عالی سخن بجزرت عالی نسب شتافت دستور شهر یار جهان مجددین کین محمود جاودان علی ابن عمر که عدل آن شه نشان که قدرت شمشیر نشان نقش بقا چو جلوه گرمی یافت از ازل در کار کرد کلک تو خسر و چو فتح کرد برخواست چرخ و طلب کبریا که تو</p>

از کبر پایی تو خبری هم نرسید
 در منزلی که خصم تو نزل زمانه خورد
 دولت وصال عمر ابد حبت سالها
 و راضطراب دیده تسکین کشاوه شد
 و کرده خدای میا و رحمت بد
 امی جزو بارگاه بلار از کام تو
 سلطانی از نیاز و خواجگی زند
 تقدیر چرخ عیب راز و تو برود
 تقدیر رزق اگر چه حکم خداست بود
 و عشق مال آرزو آن شد بسوی تو
 مرغ قضا چو بر در حکم تو راه یافت
 صد را بر وز کار خزان دست طبع من
 گلزار مدح تو بطراوت اثر نمود
 ششم بجد و جهد بفرمان انس و جان
 سی سال در طریق تبحر و علم تباخت
 آخر فلک ز مقدم من در دیار تو
 فی فی بسوی صدریم از لطف کردگار
 کس از سر کیشان زمانه نگاه کن
 این است و بس که از قبل نخت گشت

انجا که مرغ و هم و قیاس گمان رسید
 از هفت عضو خصم تو یک استخوان رسید
 دیدی که از قبول تو آخر جهان رسید
 چون التفات تو بجهان جهان رسید
 کام تو لاجرم بچنین خاکدان رسید
 اینک ز صد هزار تراکی نشان رسید
 چون نام خواجگی تو سلطان نشان رسید
 چون در علو بیار گه امتحان رسید
 توجیه رزق از تو بانس و بجان رسید
 هم در نخست کام بدریا و کان رسید
 چشمش بیک نظر بهمین آشیان رسید
 در باغ مدح تو گلزار عنوان رسید
 وین طرفه تحفه بین که مرا از خزان رسید
 از آسمان گذشت و بدین آستان رسید
 اکنون ز خدمت در تو بر گران رسید
 آوازه در فلک که جامی ز بیان رسید
 آمدند که بار و گر قلمبان رسید
 تا خام قلمبان رازی مدح خوان رسید
 و زیاده محبت تو سر گران رسید

<p>نزدیک ہر ضعیف و قوی با امان رسید از باختر بی پای تو تا قیروان رسید</p>	<p>سماور ضمیر خسلق نگر و دو کہ امر حق در فیض جہاہ باش کہ از فیض بکسرت</p>
	<p>در ہمسرہ زمانہ تو با دوسے کہ شاہ را از دولت تو بہرہ دل شادمان رسید</p>
<p>سنقر آن آفتاب دولت و داد چرخ از عدل او نہد بنیاد دہرازد دست او کند آباد ابر جودش جو ابر معطر و راو سیر حکمش رہو دہ گوے از باد آنکہ شاگرد او ست ہست استاد امر اورا زمانہ کردن داد عدل اورا زمانہ دست کشاد وسے ترا بندہ بودہ ہر آزاد کاندرین حادثہ شفیع افتاد کہ رسیدیش در زمین فریاد ہیچکس را ہی نیساید یاد آہ تبا کے بستی از بیداد این نخستین جفا بود کہ زاد قدر تو بر سپہر پاسے نہاد</p>	<p>عید برید بر دین مبارکباد آنکہ شغل نظام عالم را وانکہ قصر خراب دولت را برق تنوشش جو برق روشن تیز سنگ حلش بہرہ ہنگ از خاک در شجاعت بروز حرب مصاف ہمتش آنچہ آنکہ از سر عجز پامی چون بر فلک نہاد ز قدر اسی ترا رام گشتہ ہر توسن بندہ را اگر نہ چشمت بودی کہ کشادیش در زمانہ زمین کاندرا طرف خاوران ازوی گرنہ عدل تو داد او دادوسے چکنم از شہ جہان بچوبان ہمت چون کشاد دست بعدل</p>

تا بود ز اختلاط جنبش چرخ	یکی اندوهت پاک و دیگر شاه
--------------------------	---------------------------

روز شادیت با مباد و زوال	شب اندوهت از زمانه مباد
--------------------------	-------------------------

گر دل و دست بجز و کان باشد شاه سحر که کترین خدش باو شاه جهان که فرمانش آنکه باو غ طاعتش زاید آنکه باو هر خازنش زوید عدش ارباب زمین خشم شود قهرش ارسایه در جهان فگند مرگ را و اتم از سیاست او هر کجا خطبه شد بنام سخاشش هر کجا سکه شد بنام و نشانش ای قضا قدرتی که با حرمت رایت آیتی که در حرفش من نگویم که جز خدا بے کس گویم از رای و رایت شب روز رای تو را زها کند پید رایت فتنه کند پیمان	دل و دست خدایگان باشد در جهان باو شه نشان باشد بر جهان چون قضا روان باشد هر که ترا بنامی انس جان باشد هر چه ترا جناس بحر و کان باشد امن بیرون آسمان باشد زندگانی دران جهان باشد تپ و لرزاندرا استخوان باشد نطق را دست بر دهان باشد نخل بے نام و بے نشان باشد کوه بی تاب و بی توان باشد فتح تفسیر و ترجمان باشد حال گردان غیب وان باشد دو اثر در جهان عیان باشد که زلفه بر و زنهان باشد که چو اندیشه بیکران باشد
--	--

جسم را صورت روان باشد
 گرگ را سیرت شبان باشد
 گریه دست تو اش ضمان باشد
 که نه پاسے تو در میان باشد
 ہچو معنی کہ در بیان باشد
 ہر چہ گوئی چنین چنان باشد
 گرد را کسوت و خان باشد
 با در اعتدال جان باشد
 پیش سفیر علم ستان باشد
 ہم رکاب اجل گران باشد
 بر لب چشمہ سنان باشد
 از پس قبضہ کمان باشد
 نستو راہ کہکشان باشد
 ان قیامت کہ آن زمان باشد
 راہ ہستیش در گمان باشد
 نہ ہانا کہ در امان باشد
 کہ دھے با تو بہستان باشد
 تیغ را با کفت قران باشد
 فلک از کشتہ میزبان باشد

لطفت ارمایہ وجود شود
 با سیرت اربانگ بر زمانہ زند
 نبود خطر روزے مجبرے
 نہ سہ کار عاے لم نہ نظام
 در جانے وارز جہان بیستہ
 آفرین بر تو کافر نیش را
 روز ہنجا کہ از درخش سنان
 در تن اثر دہاے رایتہا
 شیر گردون چو عکس سبز در آب
 ہم عنان امل سبک گردو
 ہر سبوکز اجل شکستہ شود
 ہر کسین کہ قضا کسادہ شود
 اشک بر در عماے سیما بے
 چون بجنبہ رکاب منصورت امی
 ہر کہ را ثیقین کہ حملہ تست
 روح روح الامین در ان ساعت
 نبود ہچکس بحب نہ نصرت
 ہر مصافی کہ اندر و دو نفس
 صد قران و عشر طیر الپس ازان

<p>قبضه خجرت بهمانگیر است خسرو ابدہ را چودہ سال است کہ زندیان مجلس ارنشود بخرش پیش ازان کہ بفروشی چه شود گر ترا درین سودا یا چه باشد کہ در مالک شاه لیکن اندر بیان مع و غزل تا شود پیر بچو بخت حدوت تا هوای خسزان و همین دو باغ ملک ترا بهار سے باد خطبہا را زبان بند کر تو تر سکہ باراد بان بنام تو بان مدیت لازم زبان و مکان بہت ملک بخش و ملک ستان</p>	<p>گر چه یک مشت استخوان باشد کہ ہی آرزو سے آن باشد از سقیان استمان باشد و انگست رایگان گران باشد دست بوسید نے زبان باشد شاعری خام قلمبان باشد موی مولش زبان زبان باشد ہمد رین دولت جوان باشد زرگر باغ و بوستان باشد نہ چنان کہ پیش خزان باشد تمام تر سخن زبان باشد تا ز زر در جهان نشان باشد تا زمان لازم مکان باشد تا بگیتی وہ و ستان باشد</p>
<p>در جهان ملک جاودانت باد خود چنین ملک جاودان باشد</p>	
<p>ملک مملکت بکام تو باد ساحت آسمان زمین تو گشت حشمت از حشمت تو متشہم است</p>	<p>ملک ہم نام تو بہ نام تو باد خواجہ اختران عن سلام تو باد بہر حشمت ز احتشام تو باد</p>

همه را قوت از توام تو باد
 شرف قصر و طرف بام تو باد
 خوان نقل تو باد و حسابم تو باد
 طرفه چون طرف بر تمام تو باد
 پیشه لیسیدن لگام تو باد
 شکر و دست است تمام تو باد
 سر و تیر انفتام تو باد
 همه در دست کلام تو باد
 شیر گردوان شکار و دام تو باد
 اوج کیوان بزیر کام تو باد
 نقل تقدیر در حسام تو باد
 تیغ مرنج در نیام تو باد
 گوشش افلاک بر پیام تو باد
 ذره دست در تو مقام تو باد
 صبح بدخواه تو چو مستی تو باد
 نعمت فضل تو حطام تو باد
 پنجه روزگار حطام تو باد

هر چه قایم بذات بسزا اول
 مشرق آفتاب ملت و ملک
 روزی خوردن تو بد رو بهال
 تیر چون تیر و رهوای تو راست
 اشوب روز و او هم شب را
 گریهی کان قضا نه بکشاید
 زریهی کان مت در تفرساید
 هر چه در تخت از ل سر است
 ای چو عفت از دام دهر برون
 ای چو کیوان ز کام خشم برے
 وز پے آنکه تا نگر دو کند
 وز پے آنکه تا نگیر و زنگ
 چشم ایام بر اشارت تو
 در جهان گر مقیم نیست مقام
 تا که فرجام صبح و شام بود
 در حطام زمانه باقی نیست
 و همه کاری از وقار و ثبات

هر چه در خجسته اجل نیست
 همه در قبضه حطام تو باد

هزار سال زیادت بقای خاتون باد
 جهان رفعت و عز و جلال و عصمت
 بر آسمان کمالش بهر قرآن که کند
 بر آستان جلالش بهر تدم که نهد
 هزار سال بیزان عدل انصافش
 ز شرم فکرت او روی شمس گلگون است
 اگر تصرف گردون بکام او نبود
 اگر تفاخر در یاد است او نبود
 ای سخای تو توجیه رزق را قانون
 ز رشک و سعت و ریا طبع پرگهرت
 بیار گاه تو در شیر فرشتش ایوان را
 بروزگار تو گوهر است فتنه فتنه بخواب
 زمانه جلد چو بیار و سهم حادثه اند
 خزانهای تو اینج عمده دولت تو
 تمنی که باقبال روزگار است هست
 ای ابد است تو در گوهر سخا نصیب
 اگر نه از شکر شکر تو همیشه تر است
 خرابه که فروری است و بسط زمین
 بدشمنان تو در هر شب از کمین قضا

مه مبارک روزه بر او جایون باد
 که عز و عصمت بر جانش هر دو مفتون باد
 هزار سال طواف سحر و گردون باد
 هزار شمشش اندر زمین چو قارون باد
 امور دولت و اشغال خلق موزون باد
 ز خون شمس او تیغ چرخ گلگون باد
 در انتظام وجود از وجود بیرون باد
 بجای و دروگر در دل صدق خون باد
 برو مزید نباشد هموش قانون باد
 کنار دریا از آب دیده چون باد
 بخاصیت شرف و فر شیر گردون باد
 برو چو نخت حسودت همیشه مفتون باد
 ز باس اسن تو شان باوه معجون باد
 ز سهامی تو پر درج و رنگتون باد
 در استظار قبول تو باد و اکنون باد
 بیای قدر تو در اوج چرخ مضمون باد
 مذاق بنده لعابش چو آب فیون باد
 ز بس عمارت عدلت چو برج مسکون باد
 سپاه حادثه چرخ را کشی خون باد

وصف میکردم سمندش را شبی با آسمان
گفت وی بر تیغ کوهی بود پویان گفتی
ماه بشنید این سخن آسیب زور بر منطقه
ای جوان دولت خداوند که سوی خد
جانم از یکپایه پیوند تو عیشی یافته است
ختم شد بر گوهر تو بچو مروی مروی
دور نبود کین زمان مجلس حکم قضا
نعت تو کی گنجد اندر چند بیت مختصر
چشم بر دور از تو خود دور است اگر کس باس
دانی از بر تو با چشم بد کردن چه نیست
تا عروس روزگار اندر شبستان سپهر
وقف با و ابر حال و جاه و عمرت روزگار
حاجبت یارب سپه داری که در میدان چرخ

گفت این رفتار بین کان آسمان قد میرود
آفت بستی که سوی بعد بعد میرود
گفتش آیا با حدیث نوح و مقود میرود
دولت من سر و قد و یا سمن خن میرود
کز کمالش طعنه بر عیش مخند میرود
در تو انمغنه بصد برمان موکد میرود
بر زبان حریخ و اختر لفظ اشهد میرود
راستی باید سخن در عهد مجلد میرود
فته انون همچو با جوج از پس سدر میرود
انچه آن با چشم انمی از زمره میرود
در حریر اصفین در شعر اسود میرود
زانکه در اوقاف احکام مؤید میرود
حزم را پیوسته با تیغ همت میرود

در چشم از زور و کبر میشود ۱۲ اوقات

ساقی بزیت سمن ساقی که در بزم سپهر
لهورا همواره با صرف مورتو میرود

خسرواروزت همه نوروز باد
افسر پیروز شاهی بر سرت
چون قضائی گنبد پیروزه گون
پیش قدرت پشت و روی آفتاب

وز طرب شهبامی عمرت روز باد
آفتاب آسمان افسر روز باد
همست بر کار با سپهر روز باد
همچو اشکال پلا لے کوز باد

<p>شیر گردون پیش شیر رایت بیلکی کز شست میمونت رود آتش کز نسل بکیرانت جسد یوز بانان ترا وقت شکار خصم را بر گنبد گردون قرار</p>	<p>نخره چون آهوی دشت موز باد چون اجل جوشن گسل لدر باد چون شهاب چرخ شیطان موز باد جام شایان کاسه های یوز باد همچو بر گنبد دست را رگوز باد</p>
<p>تاشب در روز جهان آینه اند روز گارت روز و شب نوروز باد</p>	
<p>ظفر لنگین بر تیغ جهان را نظام داد چنیش خراج خطه چین و خطه است ماموس جوید کینه بنجر قوی شکست جوش کفایت عمر بخورد و بزرگ برد از خسروان تیغ و بطاعت جواز است کوشش بحر گناه چون کبیر گشت چون سدنی لکد سپرخ رخنه کرد از عکس تیغ شعله بر آتش و بال گشت دید آسمان که غره هیرماه جشن دوست یارب دوام دولت و ملک نقاش باد</p>	<p>زوبیستر گرفت و کبیر سلام داد امنش قرار مملکت مهر و شام داد آرام ملک و دین سیاست تمام داد حدش حیات تازه بخاص و بعام داد در هر مهم بهر که از ایشان پیام داد خصمش نماز خیر و سلامت سلام داد آن رخنه را به تیغ و براسه التیام داد و ز نور رامی نور بخور شهید و ام داد زین رو ماه یک شبه یا شکل جام داد چونانکه ایمنی را دورش دوام داد</p>
<p>ای خوب نغمه مطرب خوش خوان بخوان ظفر لنگین بر تیغ جهان را نظام باد</p>	

<p>این بایون مقصد دنیا و دین همور باد در حریم او خواص کعبه هست از این از سر جابروب فرشان او هر باداد وز صدای پاسبان بام او بر نیم شب آفتاب اربی اجازت بگذرد بر بام تو فصله که خاک یوازش بیاران حل شود استنا و کنکزش راه بادانیم دست چاره یوازش که از هر چار بارگان برترند حفظ موفقیست الحجج این عمارت را حسن ای سلیمان دوم چون اصفی اصف اثر هر که چون دیو سلیمان در شام عاصی شود</p>	<p>ساختش چون بیت هموار از حوادث دور باد در اساس استوار او ثبات طور باد سقف گردون پرغبار ز بقیه کافور باد در دماغ آسمان از نغمه خوش سوز باد روز روشن از کسوف کل شب بیکور باد در خواص منفعت چون فصله ز نور باد واندر پیوسته عالی مسند دستور باد از جبالش جاودان چون نه فلک همور باد حفظ بر خور داری صاحب از موفور باد تخت و بالش تا ابد بر هر دو تان مقصود باد در سرای دیو محنت و ایام زور باد</p>
--	--

نظم و ترتیب وجود از رایت و رایی شاست

سال و در این رک و رایت صاحب منصور باد

<p>ای خداوندی که هرگز طاعت سر کشد گر هموم قهر تو بر موج دریا بگذرد در نسیم لطف تو بر آتش و دوزخ وزد رونق عالم تصرفهای کلکت میدد بر سیر کلک تو ترتیب عالم واجبست تیر گردون کبیت بار در مه روی زمین</p>	<p>روزگارش خط خندان تا ابد در سر کشد جاودان از قهر دریا باد خاکت کشد دلو چرخ از دوزخ آب زمزم و کوثر کشد ورنه تا اثر حوادث خط بعالم در کشد تا با شحقا قش اندر سلک نفع و ضرر کشد کو بدلیوان قضایک حرف بر دفتر کشد</p>
--	--

<p>گوز بهر تیرش گلبن کند پیکان بر و است صاحب اگر نیده را تشریف خاصت آرزو کیست که گوید خواهد که زبانی تشریف تو آسمان را اگر نوید جامه سکنان و سه تا عروس بوشان با دوست انصاف بهار</p>	<p>بید باری کیست که در بلغ شده خمر کش تا بد آن امر نوح حبیب آسمان بر ترکش ذیل تاج شرف در عرومه محشر کش در زمان در ارضه پیروزه از سر بر کشه از ره مشاطگی در حله و ز پور کش</p>
--	---

رونق بستان عمرت با دتا این شعر هست
کار آزاری می در بوشان لشکر کش

<p>مژده عالم را در عالم آفرین آورده اند نامر الاسلام ستغیر که طوق طاعتش جبه افلاک را اگر چه سر امر امنست شادی عامت در شهر اینیکه به شهر یار خلعتی یارب چگونه چون عروس است مرکبی کا ندر روانی آب را ماندرون قصه کوه نه براقست آنکه بالمش اشکال مرکبی زنیسان مبارک خلعتی میون چنین شاه شمس الدین دنیا آنکه روز زرم و بزم حافی آفاق الشمس که عزم و خرم او تاج بخش خسروان صاحبقران همه آنک چیرعلش را ز بحر خضر گردون شمار</p>	<p>ز آنکه شهر را از خلیفه آفرین آورده اند ز آسمان در گردون اهل زمین آورده اند ز استین پوشش طراز استین آورده اند خلعت خاص امیر المومنین آورده اند راست بر بالا شاه راستین آورده اند تا مگر باد صبار را زیزین آورده اند از سر زلف در از جو عین آورده اند از برای ظل یزدان شمس وین آورده اند آفرین بر روی عالم آفرین آورده اند گرد بر گرد جهان حصین آورده اند بخت را با تخت میونش قرین آورده اند از کواکب بیکران در شین آورده اند</p>
---	--

بچورائی پرو نزدیک ارباب خرد
 طینت پاکش ز آب خضر همچون کرده اند
 دست و در پشانی شیران جو بز و دوزخا
 پیشش گامش که غفور و قیصر ستانند
 با منیش بگری یار و زدن لاف از سیا
 نفع و ضرر بگال و نیکو ایش را هم
 بیفته ملک ترا از اسن پنداری مگر
 راستی بهر آبد خواست چو صاحب تکی
 یا چو مرغ زریک آویز و بداند لیش خلق
 نقره خنگ چرخ با زین شامت نبوی است
 یا مثال ملک از طغرای تو ز نیت گرفت
 تیر تو مرغیت که سمش عقاب نشسته با
 در خوان سست خصمت را از نگرسان چشم
 خسرو از رشک صورتها که بر ایوان است
 همچون گاهت ز نیت گلستانی شد کوف
 شهر را از شش همت در ز روز اول شبنم
 چرخ را با آنکه دارد قمرش چون کنار
 الطرب که چنگ غم در پرده تقدیر حق
 بر سماع خسروانی جام می مینوش از آنکه

دیده بخت و انشوع در بین آورده اند
 خاک رزم از خون خصمانش غمین آورده اند
 سروران این رو بر بالایش همین آورده اند
 بهر در بالیش از خان تکسین آورده اند
 چون یسار اهل عالم زنان همین آورده اند
 در سر زنبور زهر و انگبین آورده اند
 جامی زیر شهپر روح الامین آورده اند
 در کوهی مانند نقش از نگین آورده اند
 موی را بر گردش صبل المتین آورده اند
 لاجرم دماغ پلایش بر سرین آورده اند
 نامه فتح تو حینا بعد حسین آورده اند
 راست چون زاع کمان گوشه نشین آورده اند
 ز آنکه تیغ را بر ننگ یا سیدین آورده اند
 چین در آبرو و کورویان چین آورده اند
 خار خاری در دل خلد برین آورده اند
 قتها سر بر سپهر مغتبین آورده اند
 در میان خوان جشنت ریزه چمن آورده اند
 خصم رازده نوای می خرسین آورده اند
 نیست می که ز کوشرت ما در حسین آورده اند

روح تو در جسم خلق عالمین آورده اند	وز بقادر جسم بی مثلت که روح لیتوست
در دل احباب و اعدا هر کس آورده اند	تا زینگی و بدی در عالم کون و فساد

خسته ساز و خم سوز و ازده و کشورشان
زانکه آئین جهاننداری چنین آورده اند

گر شاه جهان داوم دهد او
که شیطان سیرت و آدمی ز او
جنها نیا دیده دشمن مینا و
بشاگردی چو من نازاید استا و
ز من شایسته تر ناور و داماد
هر ان نوشین لبی کاید ز نو شاد
که یارب این عطار و راجه افتاد
سر و تن بشکند چون زلف شمشاد
روم زمین خاک خون آسشام بر باد
نمایم و جسد دیگر به بغداد
اگر او هم نخواهد داد من داد
کنم چون ز پروم زاری و فریاد
که هم عادل شمس داریم و هم راو
اگر شاه جهان آرز من یار
که ملک از وی گرفت احکام و بیاد

بفریاد آدم اینجای بفریاد
ز دست آن سگ روبا و دشان
چگونه آنچه من دیدم از ان جنس
مراکز لطف طبعم در محافل
عروس بگریخته را زمانه
شکر چینه ز الفاظ و خط من
چو بستر فقام بیشتر می گفت
چرا باید که چوب هر جسم
اگر دوی نیسایم این ستم را
ز آب چشم امیر المومنین را
از و این ظلم را انصاف خواهم
روم در پرده کعبه ز نم چنگ
ولی دانم بدین حاجت نباشد
شود این محنت و زخم فراموش
مدار عدل رکن الدین و دنیا

چو هر و سه پر بفتاد و هشتاد
 چو روباہی شود گر گین و میلاد
 سلاطین قاسمی چون سرو آزاد
 و گر عالم سر اسر هست آباد
 بر آرمی گوهر از شمشیر فولاد
 چرا لبها کند خندان دل سواد
 و لیک از سرخ تو خار لیش نهام
 سخن از عشق شیرینیت و فرهاد

ز شست بکیش و چشم گردون
 ز ہی شیر انگنی کز بیم تیغیت
 برای بندگیت آورده در نسیم
 بدور دولت مستبان خرابند
 اگر گوهر نسا ند بهر بخشش
 اگر خاک درت چون عفران نیست
 مسودت را چو گل برداشت گیتی
 بان و خسرو سے تا بر ز بانسا

ولایت هر غلام کشتت را
 ز محمود و ز سنجر بیشتر باد

دوره حرکت نوشتن جدیدی کرده اند
 خون دل صد بار محلول مفسد کرده اند
 آن جوانمردان که نسبت ترک امر کرده اند
 روح را بر صحن کافوری مجتهد کرده اند
 سحر مطلق بین که با و را مقید کرده اند
 عهد یاران قدیمی را مجسد کرده اند
 قصه عشقت در دل ویران مشد کرده اند
 کز شهبانیت در رو پر جا شهید کرده اند
 از چه پرو آن چشم بر خونم مشهد کرده اند
 ترا شکی باقیار سری غمده اند

صبح خیزالی که وصف آن خط و خد کرده اند
 بر جلوه عقده یک معنی و لفظ جانفزا کرده اند
 زاتش اندیشه خود را میند و آسا سوخته اند
 تا بدل کاری نقش لعبت مشکین نقاب
 شو بادوست و جواعی ز سلیمان بنه
 پس بر هم من بر اطلاق که بین از نظم تو
 نیستم ز ایشان و میستم تر تو شد از ازل
 ای بلا شوری که گویت کز طای دیگر است
 ز گسینستان حسن آن چشم خواب آلوده است

قصاید انوری
 در شرح و تفسیر
 این قصاید
 از کاتب
 ...

در شرح و تفسیر
 این قصاید
 از کاتب
 ...

انوری

روی دومی تست از بهر پر و عاشقان
 زان صلیب زلف کافر نشانی دیده اند
 وان نبات رسته گرد چشمه حیوان تو
 بازوه جانان دلم بندیر این بندیره
 قامت را گراف خوانم بران مقصورت
 هم محبوبی که عیاش نیست لیکن کعبه را
 گر چه در تکبیر کوش را مشنی گفته اند
 لاله شمشاد را مستطکان صانع او
 هفت سنا خانه بر شمع نیز اختارن
 کز کوششیر جوزا گوهر جت نثار
 قاصدی را که نظام حال سجود چون
 آن سلیمان قدر و آصف را که نیت
 حلق مدود است عالی در نیایش خلق را
 خسران را گوش از لطفش مقرر دیده اند
 در شام روح می آید ز خاک در گوش
 صورت اقبال زان ات بکان با تا ابد
 در مقامی کز بجا خون داز گردنبرد
 جان سپارالش بدان خارستان آبدار
 رایش با از برای نصرت انصاری

خجوه در غی که مصقول فرود کرده اند
 سونان صلب نام خوش مرتد کرده اند
 بد نفس طقه شاخ طیز و کرده اند
 زانکه در سودا ازین سان قلب زد کرده اند
 نیز مرد دست کابروی او چون کرده اند
 خانه او خواند و محراب و مسجد کرده اند
 لیکن از تزیین و صفتش اموح کرده اند
 باسخ زیبا و بازلف مجد کرده اند
 در پیشش روز از او موصی کرده اند
 بر سر ملک قوام الدین محمد کرده اند
 راه درگاه نظام الملک مقصد کرده اند
 خانه دیوانش چون شرح نمود کرده اند
 در بیست اروعه از لطفش مقصد کرده اند
 سروران را گردن از لطفش مقلد کرده اند
 روح آن عطری که نامش عنبر وید کرده اند
 فرق نتوان کرد کایشان و فرقد کرده اند
 چشم بنیامی سپهر از کحل ارده کرده اند
 خاک از خون دل مروان سوز کرده اند
 و اما تا سید نیروانی مویده کرده اند

لطف حقیقه شده است
 که در کتب دیگر از این کتب
 در بعضی کتب در دست عام
 در بعضی کتب در دست خاص
 در بعضی کتب در دست خاص
 در بعضی کتب در دست خاص
 در بعضی کتب در دست خاص
 در بعضی کتب در دست خاص

دین تازی را زیم ترکست از حسان
 بر کراستیش از فعل عام آمده است
 و شمش مطرود و نازیاست نیکو
 صاحب از رسم اقلام تو تیغ فتنه را
 گر کسی لازم کند بر خود خلافت امر تو
 رخ و برای تو بخت ضیاعش بست
 عدل احسان و راجا یک افتاد اجتماع
 که قدم پیش تو از اخبار هر یک رانده اند
 از برای دفع کید خصم بد روزیت را
 بیشک از الفاظ سن یک نکته روح ترا
 شش من بر صفت شعری مدون کرده اند
 عرض میدارم بفرمان تو بر شاهان نظم
 که قبول افتد ز اقبال قدر باشد روا
 ما برین فیروز جامه سبز پوشان هر بحر
 ما ابد دولت طراز جامه عمر تو باد

چون حریم امین بدان تیغ هند کرده اند
 در سواران سپاهش اسم مفرد کرده اند
 لیک در مجامعش رازیت مطرود کرده اند
 در اقالیم جهان مخلول مغر کرده اند
 قول او را اهل این دوران مرود کرده اند
 شاه انجم را که چارم حجست کرده اند
 ظلم و فقر آنجا طریق خویش مست کرده اند
 پیش قرآن یاد کردن لوح ایجاد کرده اند
 عهد شادی با تو هر روزی موکد کرده اند
 اهل معنی در از نای صد مجلده کرده اند
 نشر سن بر جبهه ششده مجلده کرده اند
 این عروسی کز دل و دانش مرقد کرده اند
 بیشتر زین رو ایات برود کرده اند
 خط ایض راجا از خط اسود کرده اند
 کا نظام ملک از جا بهت موبد کرده اند

چون حرام نمیشد باو العزت آن گروه
 و نیز گفته ۱۲
 حاصل ایمان از لے قولی محذو کرده اند

زلفت که برنگ غم براید
 روز دل خسته همچو شبگرد
 سر بایه مشک از منبر آمد
 الحق که قوس سیم گرامد

تصانیف نوری
 در این کتاب
 از تصانیف نوری
 در این کتاب
 از تصانیف نوری

۱۲

وروم ز صفا چو فکر او شد
 آری چو سیاه بود لوکشش
 آن سیم بری که در فراق
 در پیشش من که از هوایت
 کمشای دهن که آب حیوان
 کاشکم ز طریق درفشانی
 چشم تو که پهلوان عشق است
 چرخ دل من اگر چه گیر است
 تا چند غمت خورم که غمزه ات
 اینک نیکر که خون آن رگ
 روسے تو منور و مبارک
 دستور جهان موید الملک
 محمدوم نظام دین محمد
 آصف صفتی که خسروان را
 منزله چارطاق قدرش
 شکر کف او که رشک بمر است
 جابلے که فلک سایه رایش
 ای ابرو لے که خط دستت
 لفظت که چو در آبدار است

وروم بزم مکر آمد
 آن گونه بجان من درآمد
 حاصل ز زخم هم ز آمد
 بر عقل مو ان بے مر آمد
 در کنج لب تو ^{بیشمار} ^{۱۲۱} ^{پوشیده ۱۲} ^{بیشمار}
 با غسل تو نیک در خور آمد
 در شکر عشق صفا درآمد
 بابا ز غمت کبوتر آمد
 اندر رگ جان چو نشتر آمد
 از دیده من مقلط درآمد
 چون راس وزیر کشور آمد
 کش کل جهان مسخر آمد
 کش دولت و نجت چاکر آمد
 خاک در او چو افسر آمد
 از چرخ نهم فراتر آمد
 در کام سخن چو شکر آمد
 خورشید چو حلقه بر درآمد
 در بحر هنر چو گوهر آمد
 بر گردن فضل ز یور آمد

<p>ذاتت که بحق عسیدیم مثل است طبیع تو که ترجمان غیب است شکر شدن از او امر تو از حکم تو هر که سر بیتابد نفس خصمت ز تیرا احداث از قتر سوادِ روی کلکت تا پشت بصد رعد دل داوس هر چند که نشاک مغز بودم بشنو تخم که ز حمت من افزون کردی مو اوجب من زان روی که وضع گشت صدیک فرماید برات بیت ده کامل صد را چو درت جهانیان را</p>	<p>از شرو کرم تصور آمد است از قضا شش از بر آمد در ندیب عقل شکر آمد از خب فتنه بی سر آمد بر زخم خود و شخص مجر آمد رخساره ملک احمر آمد پهلوی ستم به لب تر آمد در مدح تو شعبه من تر آمد در حضرت تو کمر آمد لیکن نقصان مقدر آمد بی آب روی دفتر آمد چون لفظ تو بند پرور آمد از بهر ثبات مصدر آمد</p>
--	---

گفتم که وزیر ده شران باد
آمین ز نسیم فلک بر آمد

<p>کرد عالی بنامی این محدود از براسے نزول بی غیب آنکه حکمش و پد ز روی نفاذ بلفک رشود به شر فلک</p>	<p>اخشتر سعد و طالع مسعود صدر دنیا ضیاء دین بود و آتش و آب را نزول و صعود تجسس رسد بوم حسود</p>
---	--

گفت او کرده کار نامه خود
 نیست از عقل او خطا مهود
 هست احسانش نقش بند وجود
 دولت و فتنه در قیام و قعود
 جور و انصاف در صدور و ورود
 پیش کلک تو دمی کرده مجود
 هست کامل تر از تو یک موجود
 نیست کون و فساد جز مقصود

دل او برده بار نامه بحسب
 نیست بر اسے او غلط ممکن
 هست فرمایش رہنمایے قصا
 ای ز حزم تو دور حواسے لک
 وی ز عدل تو دور نواسے دہر
 پیش ذہن تو برده غیب بر جوع
 کمال خدا سے اگر بحسب نوا
 تاکہ افلاک را درین حرکت

باو مسرتو در حصولِ مراد
 همچو دورانِ سپرخ نامعدود

وسی کرده راست شیخ کج کار روزگار
 معمار عدل تو دور و دیوار روزگار
 آسان نیز و عزم تو دشوار روزگار
 تکرار کرده دفتر اسرار روزگار
 گر قدر و قدرت تو شدی یار روزگار
 بنهاد اساس دائره کردار روزگار
 برہم نیامدی خط پرگار روزگار
 این ہفت ہشت پارہ کلاہ از روزگار
 نوعی ز رسم خود تو آثار روزگار

ای در نیز و حیدر گزارد روزگار
 معمر کرده از بی اسن جہانیاں
 واضح بہ پیش رای تو امکانِ حادثات
 رامی تو از و رای و رقمای آسمان
 ز انسوی آسمان تبصرت برون شد
 قدرت برون باند چو بنامی گن فکان
 چو در و رون اثرہ ماندی ز رفعت
 بعد از قبای قدر تو ترکیب کرده اثر
 جزوی ز ملک جاہ تو اطلاقِ اختران

با خرج جو تو نه همانا وقت کنست
 پیش تو بر سبیل خراج آور و قضا
 زانمانه که همت تو چون بلوک و هر
 اسی وقت کرده دولت موروث و
 تزویر این و آن نه همانا بدل کند
 زیرا که روزگار ترا نیک بنده است
 تا بندگیست عام شد آزاد کس نماند
 جودت چو در صمان به بهای وجود شد
 طبیعت پیا سوی عذا هر چو در گذشت
 ای در جوال عشوه علی وار نام شده
 تمنع جهادت از پی تمهید اقتداس
 روزیکه زلفت پرچم از آسیب سو که
 باشد ز بیم شیر علم شیر همیشه را
 و رگرو فر ز غایت تعجیل گشته چاک
 و اندر گریز گاه به همت بیاس و
 تو چون نمک آب فرو برده از بلوک
 ترجیح داده کنه آمال حسلق را
 زور تو در کاشاکش اگر بر فلک خور و
 بیرون کنه چو تیغ تو گلگون شود چون

این مختصر خزانه انبشار روزگار
 هر چه آورد زانکه بسیار روزگار
 تن در و بد به بخشش او از روزگار
 بر تو قضا و بسته اقرار روزگار
 اقرار روزگار با کار روزگار
 احسن است ای خدا نگر در روزگار
 الا که سو و سو سن انا خیار روزگار
 بکشاد کاروان قدر با روزگار
 آونیت نخل را دم از در روزگار
 از حرص و امانه گاه بگفتار روزگار
 امین چو فوالفقار زنگار روزگار
 نپهان کنه طراوت خسار روزگار
 دل قطره قطره گشته در اقطار روزگار
 زانگشت پامی پا چه شلوار روزگار
 از بیم سر کشان شده دستار روزگار
 بگذشت خصم را بنک از روزگار
 از دانگ شک خرج تو معیار روزگار
 ز آسیب او گشت شوق تار روزگار
 دست قدر ز پامی ظفر خار روزگار

و هر

و

و

و

و

<p>القابست ای خلاصه اخبار روزگار ای بدنگرده نام ترا عار روزگار کامی در نبرد حیدر گزار روزگار کاشمال این قصیده ز اشعار روزگار تاج الملک صفدر و صفدار روزگار باشد همیشه رونق بازار روزگار تا کاین است و فاسد از ادوار روزگار بر دامن سپهر سمار روزگار کثر خبیث ابلق رهوار روزگار حفظ خدای داور بنهار روزگار زاندم که هست عدل تو عمار روزگار کان جان و تن سپرده بنهار روزگار</p>	<p>و نظم این قصیده و ادب را نگفتم هر چند کنیت و لقب نیست اندر دانی که جز بحال تو لائق نباشد این گر تر بود ز جذاصم گر سپهر شیش در رحمت که زبید و گوید بصد زبان تا ز اختلاف بیع و شرای فساد و کون با دایم همیشه رونق بازار ملک تو دست دوام دامن چاد تو دوخته در عرصه گاه موکب میمنت کبریا وز زینهار عدل تو ایام و بس ترا در دهر جز خرابی و مستی نیافتند چون با و حمله تو بد شمس خیر و بد</p>
--	---

کس را بر روزگار و گر یاد که بود
وز گرم و سرد شادی و تیار روزگار

<p>کاندر آمد موکب میمون منصور وزیر موکبی که گرد او گردون دیگر شد ایش موکبی که موج فوجش منهنم کرد و ضمیر صاحب خسر و نشان ستور سلطان او گیر رایش رافتح لازم گشت نصرت تا گیر</p>	<p>ابشر و ایاهل نیشاپور از جبار البشیر موکبی که فر او فر دوس دیگر شد زمین موکبی که طول و عرضش منقطع کرد دلمان موکب صد جهان لیشیت بدی رو کظفر ناصر دنیا و دین با الفتح که بد و وجود</p>
---	--

ظاهرها بر حسب صدری که حکم شرع را
 آنکه آمد روز بپوشش ایضاً ایام تند
 هر کجا خوش کند خلوت زمانه پرده و او
 کرده هر چه آن در نفاذ حکم گنجی جزستم
 آن کند با ما قبت عدش که باران بایش
 چیت از فخر و شرف کان صفت ذالقی است
 وجه باقی خواست عمر او ز دیوان قدر
 وجه فاضل خواست جو او ز دیوان قصا
 کز دست او بیفتد بر فلک یک فتح باب
 امی ترا و حسین طاعت هم وضع و هم شریف
 سایه عمل تو شامل بر فر از و بر شیب
 در خمیر طغیت آدم بقوت مایه بود
 ز ابرویش نچپه شدند مانع جودش با حرم
 هر که در میان توده نشاید چون پیاز
 سخت کرد از آسمان بر چادر کان تکبیر
 چون نکروی القاتی در سفر شد سال ماه
 بفسد اگر هر قدرت بگردون بگذرو
 ووش زندان بیان قدرت را همیدیم نمون
 گفتیم این چایفت می در پیش صاحب کرده

و راز امی عرق پاک او محیط آمد غدیر
 و آنکه شد بخت جو آتش عامی گردون پیر
 هر کجا غمزش دهد فرمان قضا فرمان پذیر
 یافته هر چه آن با مکان اندر آید بر نظیر
 و آن کند با فتنه انصافش که آتش با حیر
 و آن زو اندک ز نظام فخر و او خود بگیر
 بر جهان نبوشت الحق بود قطعی حقیر
 بر آید نبوشت و الحق بود مقداری قصیر
 دو د آتش همچنان باران دهد کابری طیر
 امی ترا در تحت منت هم صغیر و هم کبیر
 سنی عزم تو آگاه از قلیل و از کثیر
 عنصر تو ورنه تا اکنون بماندستی فطیر
 صانع از خاکش برون آورد چون می
 انتقام روز گارش داد روزینه سیر
 ترا بده ای آفرینش تا مات او باشد سیر
 تا بد از الملک حدت بود ساز می سیر
 آفتاب از شدت او همچو آب از زهر سیر
 مرگ را و تار و گردون همی بر روی اسیر
 ساکنان عالم کون و نون از روی نفیر

<p>شکل درگاه رفیع را دعا گفت آسمان رنگ رخسار ضمیر را ثنا گفت آفتاب صاحب من بنده را آندست باشد در سخن کز تو آتر در شنای تو نبیا ساید و می اینکه رحمت کم کنی نوعی ز تشویرت از آنکه گر چه در شکر تو چون سوز فایز مری زبان عشق این خدمت مرا همراه جان تا بجشتر تا نباشد آسمان را هیچ مانع از مدار در بد و نیک آسمان را باد در گاهت مشار اشک بدخواهت زد در آسمان همچون لقم چشم این دلم سپید از آب حسرت همچو قار</p>	<p>شکل او شد فضل را لشکال و هو استدی رنگ او شد احسن الالوان و هو استدی ای نبودست وزارت چون سپهر از منیر خاطر من از تفکر جامه من از حسری تقدیمی بس نقایه است این ناقه بس بصیر دارم از انعام تو کاری بنام ایزد چو تیر زانکه آذر ابتدا با گوهرم همراه شیر تا نباشد اختر آنرا هیچ قاطع از مسیر در کم و بیش اختران را باد فرمانت میسر روی بد گویت ز جور اختران همچون زری روی آن دلم سیاه از گرد محنت همچو قیر</p>
--	--

قامت این از حوادث کور چون بالای چنگ

نال آن از نوا لب زار چون آواز زریه

<p>ای بنوبه و خرمی چو بهار عرصه صحن تو بهشت هوا از سپهرت بر فعت آمده تنگ گشته باطل ز عکس دیوارت در نواز مشکلات موسیقی در دماغ فلک صدای خمت</p>	<p>گشته در دیدها بهار نگار ذروه سقفت تو سپهر عیار وز بهشتت به ز بهت آمده عمار آن دورنگی که داشت لیل و نهار هر چه تقدیر کرده موسیقار کرده تالیف سخن موسیقار</p>
---	---

کرده زان پس مکران صدات
 معتدل عالمی که در تو طیور
 بوالعجب غرضه که در تو و خوش
 گرگ تو پسیل گشته بر تارک
 شیردگاو تو بے نزاع و غضب
 جام ساقی بز مگاہ ترا
 تیغ ترکان رزمگاہ ترا
 موج در جوی تو فلک سرعت
 با تو رضوان نهاده پیش بهشت
 عمده در عمارت بوده
 سحر نقش ترا نموده بسود
 بز مگاہ ترا هلال قدح
 و یلم ترک رزمگاہ ترا
 رخ این چون شهاب آتش سوز
 وحش و طیر شکار گاہ ترا
 سایه تو چنان کشیده شده است
 پائیه تو چنان رفیع شده است
 آسمان زیر دست سایه تست
 باغ میمونت را شسته مدام

ہم دران پرده سالها تکرار
 ہم ساکنند و ہم طیتار
 ہم ثابت اند و ہم ستیار
 باز تو کبک خسته در منقار
 ابدال دهنه مانده در پیکار
 آسمان کرده امین از زنگار
 مے پرستان نه مست و نه هشیار
 مرغ در بام تو ملک هنجار
 چند کرات عصاد پافزار
 دهر مزدور و آسمان معمار
 مردم دیده با هزار هزار
 هم وقتے پر آفتاب عقار
 هیچ کار سے دگر نہ خبر پیکار
 تیغ او چون مجستہ گوهر دار
 خامه بے اضطراب داده قرار
 کافقالبش میرسد بکنار
 کاسمان را فرود او دست مدار
 در نہ کر دے ستاره بر تو شمار
 همچو مرغان فرشته بر دیوار

مستیهاش چون نبات همیشه
 یک دم از طفل با لغش خالی
 چوب سرو او بنجس بید
 سایه بید او به چهره روز
 سوسنش همچو منبیه ان گویان
 صدق انگنده موج بر که او
 فضل سدرخ بید او مرجان
 پوشش طارمش چو گردون نه
 در عایش بر زبان مسرور
 نابسووه در روز باس وزیر
 ناصر دین که شاخ نصرت و دین
 ظاهرا بن المظفر آنکه ظفر
 آنکه بفرود کلک رار و نوق
 آنکه جز باس او ندارد زرد
 دست رایش بکوفت حلقه اغیب
 آن قدر قدرت قضا پیمان
 آنکه امرش دهد بنجاک مسیر
 آنکه هرگز بهیج وجه ندید
 گمش را چو چرخ استیلا

فارغ از گردش خزان و بهار
 دایه شیر را نبوده کنار
 بے گنه بر دوریده سینه تار
 بی سبب در کشیده چادر قار
 ز گشش همچو عاشقان بیدار
 هم بر اطراف خویش دریاوار
 لولو سنگ ریزه او شهوار
 چمن ساقش چو ارکان چار
 مر حب گومی زیر آن همواره
 سر زلف بنفشه دست چنار
 ندهد بے بهار عدلش بار
 همه بر در گشش گزارد کار
 وانکه بشکست تیغ را بازار
 فتنه های جسم را از خسار
 بر کشیدند از برون مسمار
 آن ملک سیرت ملوک آثار
 وانکه نیشش دهد باد قسار
 فلکش حسد در آب آئینه یار
 همتش را چو بحر استظهار

کار غمیش بسا سخن آسان
 کرده چرخش به سروری تسلیم
 نه معالیش پایمال قیاس
 دست جودش همیشه بر سر خلق
 رایت او به جنبش اندک
 رتبت کلک دست او بفرود
 چه عجب زانکه خود مرے نیست
 روزگارش بطوع گفته بگیر
 داشته شیر چرخ را دایم
 بزرگیش کائنات امن کان
 کرده دوشش یهود را تمردید
 تاجبان لاف بندگیش زود
 لے عجب لا اله الا الله
 امی قضا برد تو جو جان جاہ
 سریع حکم تو زمانہ نور و
 کوہ را باطلایہ علمت
 جیش غرمت دلیل بوده بسے
 رایت آیتے ست حق گستر
 صاحبانہ چرا از آنکہ فلک

غور خرمش بیافتن و شواری
 داده دهرش به بندگی افسار
 نہ ایادیش زیر دست شمار
 پاسے خصمش مدام بر دم مار
 خانہ پرداز فتند بسیار
 تاجبان را مشیر گشت و مشار
 کلک را در تاجبان چو دریا بار
 ہر چہ رایش بکلم گفتہ بسیار
 سایہ شیر رایش بہ شکار
 داده یک عزم و یک زبان اقرار
 احتساب سیاستش بغبار
 سر و مانده است سوسن از امرار
 چون کند آفتاب را از کار
 وی قدر برد تو خواہان بار
 شعلہ باس تو ستارہ شمار
 گشتہ قائم خزینہ امی وقار
 فتند را در مضیقہا بہ فشار
 قلمت معجزیت باطل خوار
 دارد از من باین سخن آزار

مگر اندر میان خواب و خسار
 زین شترگر به شعر نامہوار
 گشت معنی ستان و لفظ سپار
 گفت ہان امی سلیم دل ز زہار
 وین سخن پیش بر زبان گذار
 خسرو صاحب دسپہ سالار
 بندگانش ملوک را تیار
 نہ بعون سپاہ و عرض ہوار
 تاج قیصر بریشہ دستار
 ہان گرت سے بنجار استغفار
 از ور اسے ولایت گفتار
 دست از نطق عمر وزید بدار
 کہ شود بے زبان تراز سو فار
 بر باط تو از صفار و کبار
 این چنین بر سخنور سے اصرار
 تا بود تیر عقرب بی را خار
 باد چونانکہ بشکند گلزار
 پاسے بیرون نہادہ از مقدار
 انس و جان بالعشے والا بکار

اندرین روز با عبادت خویش
 بتکے چند می ترا شیدم
 نشی فکرم چو از دو طرف
 گفتت صاحب فلک بشنید
 این ندا هیچ در سخن نشان
 آنکہ تو قیصر او کند تعیین
 و آنکہ دارند در مراتب ملک
 آنکہ از روستے کبریا در بست
 تخت خاقان بگوشہ پایش
 صاحبش خوانی لے کذا و کذا
 امی دران پایہ کز بلندی ہست
 نیست از تیر چرخ ناطق تر
 بخدای اردرین مقام رسد
 من دلیر سے ہمیکم ورنہ
 پنج صاحب سخن نیارد کرد
 تا بود بزم رہر سے را کل
 فلک مجلس ز زہرہ رخان
 دور فرمان دہیت ہمچو ابد
 داعیان دوام دولت تو

جاہت از حرز و حفظ مستغنی جاہت از عمر و مال بر خوردار	
<p>لے زراے تو ملک دین معور حامل حسرت نامہ امرت دولت تو چو ذکر تو باقی کلب تو ملک شریع را مفتی کرم از فیض دست آورده سد حزم ترا متانت قاف شا کر حفظ سایہ عدلت حرم حرمت تو شاید بود ہر کج اصولت نشردہ قدم داده از روزگار دشمن و دوست فتنہ را از کلاہ گوشہ جہاہ پیش را می تو روز نامہ سرون بود آنجا کہ ذکر حاصل تو آسمانی کہ در عناد غلوت آفتابی کہ در نعام جہان نہ قضائے وہ در مصالح ملک عزم تو تو امان تقدیر است</p>	<p>وزر سوم تو کرمست مشہور صاورد دارد صبا و دبور رایت تو چون نام تو منصور دست تو گنج رزق را گنجور در جہان رسم روز می مقدور نور را سے ترا تجلی طور ساکن و سا ز خوش و طیور گر مہر سے بود سایہ و نور زور بازو سے آسمان شدہ زور روز و شب را جہان نام و سورا کرده در دامن فنا مستور با وقوف تو راز نامستور ہمہ آیات شان تو مشہور ہیچ خصم تو نیست جب نہ مقہور ہیچ سے تو نیست جز مشکور نفسے راز تو وہد منشور کہ نباشد در و مجال فتور</p>

گردید در دیار آب و هوا
 بوشن کینہ بر کشد ماسبے
 ہر چہ در سلکِ حل و عقد کشد
 تا بود گنہ فکر تِ خسرو
 موقوفِ خسرو چیت پارگت
 کہ عدم کشتگان حادثہ را
 دانست گر سپہ بوسہ دید
 بخدا اگر بک کون زند
 گرچہ معمار عالم جاہست
 گرچہ اندر سبای حضرت تو
 نشود ہوش تو سلیمان وار
 نشو طوبے نہ آن ہوا دارد
 طبع غورہ است آنکہ رنگ رخس
 نفس تو معتدل مزاجے نیست
 رو کہ کامل تر از تو مرد زناد
 لاف مردی زند سود و لیک
 معتدل جاہ بادی از پی آنکہ
 لے نفاذ ترا خواص دوام
 وانکہ من بندہ بودہ ام نہ بکام

ہندے عدل تو قرار امور
 کمر حیلہ بگلد ز نبور
 کلکت آن عالمے بدان معمور
 تا بود سر سینہ دستور
 در او در ضریر نائب صور
 پتلسل ہے کند منشور
 نہ شنید براو غبار غرور
 قلزم ہمت تو موج سرور
 گیرد از ملک دیو و دزد دور
 باد و دیو ندمسرع و مزدور
 بچپشان پارنا ما مغرور
 کہ تغیر پذیرد از باحور
 تبعدی بگرد از انگور
 کہ تفت کبر یا شود محسور
 مادر و ہر در سراے سرور
 نام رنگے بسے بود کا نور
 بہ بقا اعتدال شد مذکور
 وے عطائی ترا لزوم و نور
 مدتے ویرازین سعادت دور

وینکہ در کنج کلیئہ امروز
 تابدانی کہ اختیاری نیست
 بخدائی کہ از مشیت اوست
 کہ مراد رہے جهان جا نیست
 از چنین مجلسے نفیر از بخت
 امی در یغ اگر بضاعت من
 تا از نیسان کہ فرط اخلاص است
 تا ز عمہ آن قدر کہ مایہ بود
 گر چه ز انجا کہ صدق بندگی ست
 چه کنم در صدور اہل زمان
 سنگم دلپذیر تر ز لقا ست
 حال من بندہ در ممالک تست
 چون صدق تا کہ یک نفس زخم
 از چه برداشتم حساب مراد
 ہر درے نیستم چو گر بے روس
 سگ قصاب حرم را از زد
 جسرۃ جام خود اگر بخورم
 فرد باش اسے سمیت قانع
 پادشاہم نطق و در مشو

بر فسراق تو ام چو سنگِ صبور
 ہج محنت از نیست جز بمجبور
 رنج مشرور و شادی مسرور
 وان زجر مان خدمت رنجور
 تا چہ را در دم ہمیشہ نفور
 عیب قلت ندارد می و قصور
 خط قربت بیابے موفور
 کنے بر شنای تو مقصور
 نیستم نزد خویشتن محذور
 اے بساط تو بردہ آب صدور
 غیبتم خوشگوار تر ز حضور
 حال آن بیخ فروش نیشاپور
 با کلامے چو لولور منشور
 کان نشد چون حساب قرب کسور
 شاید از نیست چون سکم ساچور
 استخوان ریزہ بر قفا سا طور
 نکتہ درد منشتم رنجور
 خاک خورائے طبیعت آذور
 روپرس از قصائد دستور